

Näin työväenluokkaa kosiskellaan viittaamalla antiikkiin: Tapaus Yhdysvaltain presidentinvaalit

[Samuli Simelius](#) 23.10.2020 [Keskisarja](#)

Kirjoitussarja ”[Tilan kokemus ja tasavallan kulttuuri](#)”, osa 1.

Sarjassa pohditaan tilan kokemusta ja historiallisia merkityksiä kulttuurin ja yhteiskunnan eri osa-alueille. Kirjoitusten teemat liikkuvat estetiikasta politiikkaan ja hallintoon ja avaavat sitä kuinka ymmärrämme ja luomme yksityisiä ja julkisia tiloja. Kirjoittajat ovat Helsingin yliopiston tutkijoita, jotka työskentelevät Euroopan tutkimusneuvoston rahoittamassa SpaceLaw-projektissa ([spacelaw.fi](#)).¹⁾

Yhdysvaltain politiikassa on tavallista viitata antiikkiin. Keskustelu tai ainakin lehtiartikkelit vilisevät latinasta peräisin olevia termejä, ja [koko tasavaltalainen järjestelmä nähdään antiikin Rooman ja Ateenan jatkumona](#). Myös [politiikan kulissit on usein rakennettu uusklassismin ihanteiden mukaan](#). Viittaukset antiikin historiaan kuuluvat keskusteluun, nykyään kuitenkin vähemmässä määrin kuin esimerkiksi Yhdysvaltojen syntyäikoihin. Antiikin tuntemus nähdään helposti elitistisenä – kuva, jota kansansuosiota tavoittelevat poliitikot haluavat karttaa. Mielenkiintoista onkin, että kun kaksi suurinta puoluetta, demokraatit ja republikaanit, vahvistivat 2020 puoluekokouksissaan presidenttiehdokkaat, näyttävimmät antiikkiviittaukset tulivat poliitikoilta, jotka voimakkaasti yhdistetään työväenluokkaisiin äänestäjiin, eli Bernie Sandersilta ja Donald Trumpilta.

Trump Nerona

Elokuun puolivälin tienoilla demokraattien virtuaalisesti järjestetyssä puoluekokouksessa puolueen kärkipoliitikko [Sanders vertasi presidentti Trumpia Rooman keisari Neroon](#). Nero on yksi huonomaineisimmista keisareista, pitkälti koska hänen hallintokaudestaan on lähinnä säilynyt senaattorisäätyisten historioitsijoiden Tacituksen ja Suetoniuksen kuvaukset. Ne eivät ole järin positiivisia. Historioitsijoilla oli myös oma lehmä ojassa, eli keisarivalta oli heikentänyt senaattorien yhteiskunnallista asemaa ja luonnollisesti heidän tulkinnoissaan keisarit olivat kurjistaneet valtakuntaa. [Nykytutkimus on nähnyt Neron hallinnossa myös hyviä puolia, muun muassa pyrkimyksiä verouudistuksiin ja orjien aseman parannuksiin. Nero vaikuttikin olevan epäsuosittu roomalaisen eliitin keskuudessa, mutta suosittu alemmissa yhteiskunnan ryhmissä.](#) Neron mainetta jälkipolvien keskuudessa tahraavat myös kristittyjen vainot, [vaikka niiden tapahtuminen – tai laajuus ja keisarijohtoisuus – on kyseenalaistettu antiikintutkimuksessa](#). Henryk Sienkiewiczin romaani *Quo Vadis* (1896) ja siitä tehty filmatisointi (1951) ovat olleet omiaan korostamaan kuvaa Nerosta moraalittomana ja keskenkasvuisena hirmuhallitsijana, Rooman polttajana ja kristittyjen vainoajana.

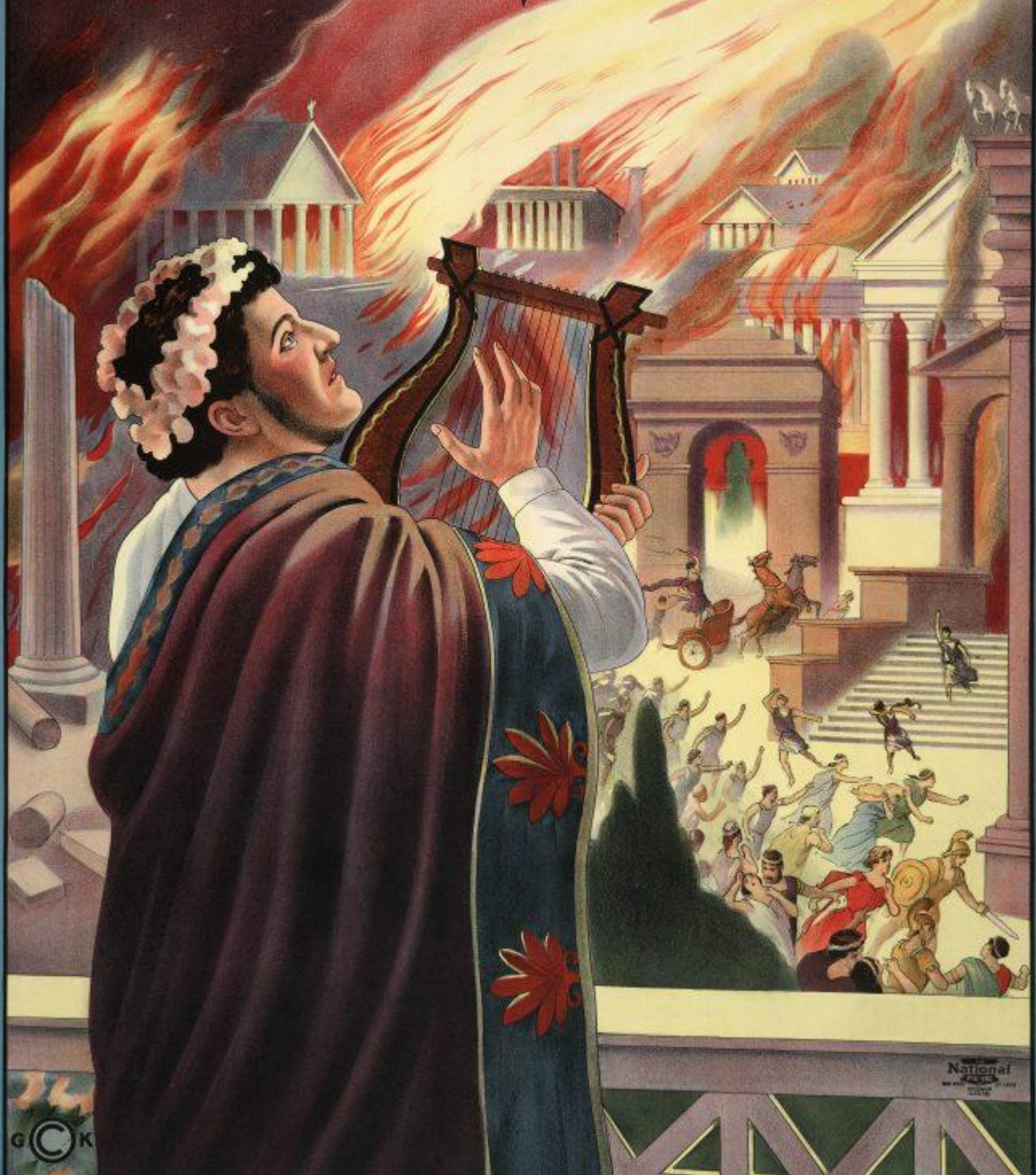
GEORGE KLEINE

PRESENTS THE CINES PHOTO DRAMA

QUO VADIS

COPYRIGHTED 1913 BY GEORGE KLEINE

National
Cinema
Company

G C K

NERO SINGS WHILE ROME BURNS.

Vuodelta 1913 olevan Quo Vadis -elokuvan juliste. Wikimedia commons.

Sanders puhuu Nerosta ja Rooman palosta, jotka tapahtuivat keisarin hallintokaudella 64 jaa. Sandersin ja kuuluisan tarinan mukaan keisari soitti viulua, kun kaupunki paloi. Kyseinen soitin kehittyi vasta uuden ajan alussa, joten näin ei ole voinut tapahtua. [Sitä soittiko tai näppäilikö Nero jotain soitinta, esimerkiksi kitharaa, ei pystytä osoittamaan oikeaksi tai vääräksi.](#) Sandersin puheessa viulunsoitto ja kaupungin tuho vertautuvat presidentti Trumpin innokkaaseen golf-harrastukseen ja koronapandemian runtelemaan Yhdysvaltoihin. Demokraattipoliitikko luottaa siihen, että *Quo Vadis*-tyylinen negatiivinen kuvaus Nerosta on päällimmäisenä äänestäjien mielessä ja Sanders pyrkii viestimään heille, että Trumpin hallintotapa johtaa fyysiseen kärsimykseen kuten kävi Neron Roomassa.

Biden Troijan hevosena

Seuraavalla viikolla demokraattien kokouksen jälkeen republikaanit kerääntyivät puoluekokoukseensa, jossa Trump otti vastaan virallisen asemansa puolueen presidenttiehdokkaana. [Vastanottopuheessaan Trump toi esiin Troijan hevosen](#), ehkä yhden tunnetuimmista antiikista kumpuavista kielikuvista. Trumpin mukaan demokraattien presidenttiehdokas Joe Biden on fasadi, jonka takana puolueen vasen siipi – johon Sanders kuuluu – tuo sosialismin Yhdysvaltojen hallintoon. Tämä johtaisi presidentin mukaan tuhoon.

Iliasta ja *Odyssiasta* tunnetun Troijan kaupungin tuhoksi koitui suuri puuhevonen, jota tosin ei mainita *Iliassa* ja *Odyssiassakin* se esiintyy lyhyesti. Antiikin tunnetuin kuvaus puuhevosesta on roomalaisrunoilija Vergiliuksen *Aeneis*-eepoksesta. Kaupunkia vuosia piirittäneet kreikkalaiset tarvitsivat keinon lopettaa pitkittynyt sota. Juonikkuudestaan tunnettu kreikkalaissankari Odysseus keksi, että he jättäisivät jälkeensä puuhevosen, kun kreikkalaisten laivasto ja sotajoukko olivat purjehtivinaan pois Troijan edustalta.

Trojialaiset pohtivat, mitä hevoselle pitäisi tehdä. Jotkut, kuten Troijan kuninkaan tytär Cassandra ja pappi Laokoon, varoittivat pelottavasta lahjahevosesta, mutta trojialaiset päättivät siitä huolimatta viedä puuhevosen kaupunkinsa muurien sisäpuolelle. Hevosen sisällä oli piilossa kreikkalaisia sotureita, jotka pääsivät kaupunkiin sen edustalle palanneen kreikkalaisten sotajoukon. Kaupunki vallattiin, ryöstettiin ja tuhottiin. Troijan hevonen on tunnettu kielteisenä kielikuvana, esimerkiksi tietokoneviruksista, jossa pahaa-aavistamaton käyttäjä itse asentaa tietämättään haittaohjelman laitteelleen.

Kaupunkien rappio ja tuho – vai vaalivoitto?

Molemmissa viittauksissa kaupungin tuhoutuminen on vertaus Yhdysvaltain mahdolliselle rappiolle tai tuholle. Kaupungin – näissä tapauksissa Troijan tai Rooman – nähdään heijastavan kulttuuria ja valtiota. Kun se tuhoutuu, kaikki muukin on menetetty. Kaupunki on myös hallinnon tila, oli kyseessä sitten yksinvaltainen tai tasavaltainen hallitusmuoto.

Trumpin puheessa kaupunki näyttäytyy myös negatiivisena. Hän mainitsee Yhdysvaltain kaupungit ongelmapesäkkeinä. [Negatiivinen asenne kaupunkeihin on tuttu jo roomalaisilta kirjailijoilta, jotka vastapainoksi ihannoivat maalaiselämää.](#) Trumpin kannatus tulee vahvasti Yhdysvaltojen maaseudulta, joten sinänsä ei ole ihme, että presidentti on omaksunut tämän narratiivin. Tosin kaupunkien ja varsinkin esikaupunkien ääniä tarvitaan vaalivoittoon, joten Trump ei tuomitse kaikkia kaupunkia tai kaupunkilaisia, vaan vain ne, jotka ovat hänen näkemyksensä mukaan matkalla tuhoon – demokraattien johdolla.

Antiikki elää politiikan retoriikassa. Sandersin ja Trumpin viittauksista kuvastuu aikakautemme näkemys, että yhteiskuntamme elää eräänlaista laskukautta. Antiikin kaupunkien kohtalo heijastaa tuhoa, joka vaanii yhteiskuntaa, demokratiaa, talousjärjestelmää ja perinteitä. Molemmat puhujat löytävät uhkakuvansa antiikista, mutta positiivisia malleja sieltä ei haeta, [kuten vaikka ensimmäinen presidentin, George Washington, kohdalla tehtiin, kun häntä verrattiin roomalaiseen konsuliin ja diktaattoriin Cincinnatukseen.](#)

Artikkelikuva: Giovanni Domenico Tiepolon (1727–1804) teos *Troijan hevosta rakennetaan*. National Gallery, London. Wikimedia commons. [Tiepolo-näyttely Sinebryhoffin taidemuseossa 17.9.2020 – 10.1.2021.](#)

Alaviitteet

This research has received funding from the European Research Council (ERC) under the 1. ↑ European Union’s Horizon 2020 research and innovation programme (grant agreement No 771874).

[Rooma](#) [Yhdysvallat](#) [presidentinvaali](#) [Troijan hevonen](#) [Nero kaupunki](#) [Troija](#) [Trump](#) [Sanders](#) [Biden](#) [Quo Vadis](#) [SpaceLaw-tilan-kokemus](#)